

DE PROBLEMATIEK VAN DE RENTE IN DE KOSTPRIJS

door H. H. M. Foppe

Nu Prof. van Rietschoten in het februarinummer van dit maandblad nader is ingegaan op de standpunten van diegenen, die destijds aan zijn uitnodiging gevolg hebben gegeven, om het door hem gestelde probleem van hun kant te benaderen, kan ik instemmen met de opvatting van de schrijver, dat de fixering van de rentekosten over het eigen vermogen niet beperkt dient te blijven tot de pariwaarde van het oorspronkelijk gestorte bedrag, zoals door mij was gesteld. Van andere hooggeachte zijde (Prof. Dr. B. Schendstok) werd mij eveneens hierop gewezen.

Uitgaande van de stelling uit de leer van de kostprijs, dat elk vermogensbeslag impliciet oorzaak is van in te calculeren rente op de met dit vermogen gefinancierde activa, kan men in feite achtereenvolgens de verschillende componenten van het eigen vermogen bij de berekening betrekken, namelijk op basis van door de vermogensverstrekkers resp. vermogensgerechtigden gewenste rendement, inclusief een opslag voor te betalen belasting naar de winst, welke opslag zou kunnen variëren naar gelang van directe of indirecte verschuldigheid der belasting, waardoor ook de latente belastingplicht bij het vraagstuk wordt betrokken.

De bedoelde componenten van eigen vermogen zijn dan:

1. het gestorte aandelenkapitaal tegen pariwaarde
2. het door aandeelhouders gestorte agio
3. de in aandelenkapitaal geconverteerde stockdividenden
4. de al dan niet via winstverdeling of daaraan voorafgaande gereserveerde bedragen, waarop al dan (nog) niet belasting is betaald
5. de stille of geheime reserves veroorzaakt door „understatement”, welke laatste of bewust (b.v. door ruime commerciële afschrijvingen) of door exogene oorzaken (stijging der vervangingswaarde) kan zijn ontstaan.

Door de laatste factor wordt dan de berekening in beginsel geconcretiseerd door rente in te calculeren over de benaderde vervangingswaarde van het vermogen, een wijze van aanpak, die mij ook uit de praktijk bekend is.

De door Prof. van Rietschoten voorgestane opslag voor belasting naar de winst kan bij latente belastingplicht worden gedifferentieerd naar gelang de wijziging van latente in actuele verschuldigheid nader in zicht komt. Is dat ogenblik nog volledig onbekend dan kan men b.v. op basis van het gemiddelde tussen direct verschuldigd zijn en in de verre toekomst (in welk laatste geval de nulwaarde wordt benaderd) bij het vastgelegd actief de opslag fixeren op globaal de helft van het tarief. Ook dit wordt in de praktijk toegepast als voor de berekening der latentie veroorzaakt door divergentie tussen commerciële en fiscale balans voor duurzaam vastgelegd actief een percentage van 20% wordt gehanteerd.

De schrijver acht het opmerkelijk dat zowel door Drs. Kramers als door mij een ongedifferentieerde rentevoet wordt bepleit. Uiteraard staat men bij investeringen in de aanvang voor een keuze. Deze keuze valt m.i. uiteen in twee mogelijkheden, namelijk

1. belegging *buiten* de eigen onderneming in welk geval bij de berekening het hierin te investeren bedrag door aftrek van het eigen vermogen kan worden „ge-neutraliseerd”. Het actief heeft zijn eigen rendement, dat via de deelnemings-

vrijstelling ook geen „opslag” voor belasting behoeft. Het moet hier overigens gaan om reële investering buiten de ondernemings sfeer en niet om een belangrijk pakket in een bedrijfsverwante onderneming, in welk laatste geval men de cijfers zou dienen te consolideren alvorens tot berekening van het gewogen gemiddelde percentage over te gaan

2. bij belegging binnen de onderneming zal het actief *nadat* uit de mogelijkheden gekozen is, waarbij o.m. alle invloeden voor de rentabiliteit zijn bestudeerd, m.i. onderworpen moeten zijn aan het percentage voortvloeiende uit de totale berekening. Deze consequentie zal tevoren bij de keuzestudie onder het oog moeten zijn gezien. Overigens zal ook hier een eventuele deelnemingsvrijstelling op het totaal „in te calculeren” belastingbedrag verlagend werken.